

„Minden utadon próbáld fölismerni Őt!”

Amikor kipörög a kerék

Mindaz, ami néhány hónapja történik velem, az új szolgálatomban, igencsak igénybe vesz. Igénybe veszi a szabadságomat, a döntési és kezdeményezési képességemet. A két legnagyobb és állandó kísértés mindezekkel szemben az elbizakodottság és a félelem. Néha úgy vélem, hogy mindent jól el tudok végezni; leggyakrabban azonban félek, hogy nem vagyok képes szembeszállni a kihívásokkal és a feladatokkal. Ráadásul azzal is szembesülök, hogy az egyházi körökben elmondott beszédeink nem igazán Jézus-Krisztusra támaszkodnak, nem Krisztus életünkben jelenlévő valóságára. Például sokat beszélünk az Evangéliumról, arról, hogy vissza kell térni az Evangéliumhoz, vagy az imádságról, lelkiségről, közösségi életről, vagy tanúságtételről, radikalitásról, de mindezt mégis úgy tesszük, hogy még mindig nem tudjuk személyesen, „Te”-ként megszólítani a jelenlévő Krisztust. Magáról Krisztusról is beszélünk, elköteleződünk Krisztusért, mégis anélkül, hogy azt mondanánk neki, hogy „Te”.

A kép, amely eszembe jut, és amellyel szemléltethetném, amit mondani szeretnék, az a havon vagy jégen csúszó autó-gumi. Egyre nagyobb gázt adunk, egyre jobban rágyorsítunk, de a kerék csak csúszik, egyhelyben forog, egyre hangosabb, és még vájatot is hagy az útfelületen. Ezenfelül a gumi is tönkremegy, egyre simábbá válik, úgy, hogy már nem tapad a földhöz és így akkor se lehet vele haladni, amikor pedig jók lennének az útviszonyok...

Az Evangélium hitelessége

Egy a generális elöljárók között folyó beszélgetésen valaki azt mondta, hogy legfőbb ideje annak, hogy visszaadjuk az Evangélium hitelességét, mert az Egyház, a századok során túl sok ellen-tanúságtételt mutatott a világnak. És elkezdte sorolni az ellen-tanúságtételek példáinak feketelistáját, amelyet szinte minden újságban megtalálunk, kezdve a keresztes-háborúkon, egészen a legújabb hírekig.

Azt mondtam magamban: Valóban mi vagyunk azok, akik hitelt adunk az Evangéliumnak? Természetesen, az Egyház emlékeztet minket egy bizonyos koherens élet szükségességére. Mégis úgy gondolom, hogy az egyetlen hitelesség, amelyet én magam adhatok az Evangéliumnak, az az, ha tanúságot teszek Jézus jelenlétééről az életemben, az Ő jelenlétééről, aki megbocsátja a bűneimet.

Az egyetlen hihetőség, amelyet az Evangéliumnak adhatok, nem az, hogy azt állítom magamról, hogy jobb vagyok, mint a keresztesek, jobb, mint az inkvizítorok és a Reneszánsz pápák, stb., stb., hanem, hogy Krisztus itt van és megbocsátja a hibáimat. Ha nem ebből indulok ki, ha nem a házasságtörő asszony tapasztalatából indulok ki, akit Jézus nem ítél el, és aki egyedül marad a neki megbocsátó Jézussal, akkor semmit sem tudok és tudhatok garantálni keresztesen elköteleződéssel, és tanúságtétellel kapcsolatban. Csak erre a konkrét pontra, csak a nekem megbocsátó Jézus tekintetére tud minden más támaszkodni. Csak ez alapján válik az elköteleződés, a tanúságtétel, az életünk odaadása, az Istenért és az emberekért tett áldozat és egy élet szentsége valódi úttá, igaz úttá, valóságos életté, igazi tapasztalattá. Nem hiszem, hogy bárki is közületek találna egyetlen egy olyan szentet, aki az életszentségének az útját nem erre az egyedüli tapasztalatra és erre az egyetlen meggyőződésre alapozta. Maga Szűz Mária, és legfőképpen Ő, sohasem feledkezett meg arról

a bizonyosságról, hogy egész élete és egész hivatása abból a kegyelemből fakadt, hogy Krisztus megváltotta Őt egészen lényének legmélyéig: „Rátekintett szolgálóleányának alázatosságára, nyomorúságára” (Lk 1,48). Ezt a mondatot a házasságtörő asszony is ismételhette volna egész életében és ezt ismétli minden szent a századok során.

Ha nem ebből indulunk ki – ebből a tapasztalatból, hogy találkoztunk Krisztussal, aki megbocsát nekünk – akkor az egész kereszténység, az egész keresztény elköteleződés, mindaz, amit mondunk és teszünk Krisztusért és az Ő nevében, mindez csak csúszik és kipörög a semmiben, mint a jégen a kerék. Ilyenkor sok hangot adunk ki, saját bensőnkben is, és míg fölöslegesen árasztjuk nagy mennyiségben a mérgező gázokat, csak egy helyben maradunk, és egy centimétert sem haladunk előre.

Ha így gondoljuk és így éljük a keresztény hitet, és főként a megszentelt életet, akkor mindez sok közösségben állandó rosszulletet okoz. Annak végső hiánya, hogy teljesen Krisztushoz tapadjunk, üresen forogtatja oly sok, megújulásra, elköteleződésre, világ előtti tanúságtételre irányuló voluntarista erőfeszítésünket, és olyan kísértés, főleg saját magam számára, olyan veszély, amely mindnyájunkat fenyeget. Az a veszély, hogy arról álmodozunk, hogy megtaláltuk a mágikus formulát, azt a saját magunkból fakadó képletet, amely megoldja a kérdést. Pedig a leginkább, kifejezetten keresztény igehirdetés, az a Feltámadás. Ez a hír pedig alapvetően egy dolgot akar átadni nekünk: a Feltámadt Krisztust, tehát a jelenlévő és élő Krisztust. Egyedül Ő a győzelem mindazon, ami az emberben és a világban beteg, hamis, elveszett, halott. „Ha itt lettél volna – mondja Márta és Mária Jézusnak – akkor nem halt volna meg a testvérem!” (Jn 11,21 és 32). De Krisztus itt van, most, és a jelenléte sokkal hatalmasabb jelenlét, mint az idő, amely elmúlik, vagy mint az elvesztegetett lehetőségek. Jézus ura az időnek: Vele szemben, a múlt, a jelen és a jövő már nem olyan dimenziók amelyek kicsúsznak a kezünk közül. Ő mindent a kezében tart. Ővé a hatalom, vagy inkább: Ő maga az a hatalom, amely mindent megújít. A győzelem mindazon, ami az emberben és a világban a halál felé, a vég felé tart, ez a győzelem Krisztus feltámadása. A Feltámadás Tőle jön, Ő az örök és isteni Élet, amelyben Benne és Általa részesedünk.

A valódi megtérés munkálása

Ha azonban minden Tőle jön, akkor mi a mi munkánk? Mi a mi együttműködésünk abban, hogy Ő uralja az időt és az eseményeket? Minden erőlködésünk, hogy uraljuk az életünket félelemhez és szorongáshoz vezet. Gyakran megtapasztalom ezt az új helyzetemben. Uralkodni akarunk, irányítani akarunk, keressük a magunk megoldását és ezt szeretnénk ráerőltetni a helyzetekre, személyekre. És ilyenkor a valóság még kíméletlenebb módon kényszeríti ránk a határait, és azt, hogy a halál felé tart. Ezért aztán növekszik bennünk a félelem és a szorongás mindazzal kapcsolatban, amit nem mi irányítunk. Félünk attól, hogy nincs hatalmunk a valóság fölött és a valóságot okoljuk, hogy gonosz velünk, és lázad az ellen a jó ellen, amelyet szeretnénk végbevinni rajta.

A félelem a bennünk lévő üresség képe. Azé az ürességé, amelyet azzal teremtünk, hogy Krisztus nélkül fordulunk a valósághoz. Azé az értelem nélküli ürességé, amelyet ráerőltetünk a valóságra elfelejtve Krisztust és elfelejtve így Azt a Valakit, aki mindennek Ura, és Aki egyedül képes szeretettel és jóra vezetve uralni. A félelem az Úrról való megfélelkezés visszaverődése a szívünkben. A szorongás a megfélelkezés árnyéka lelkiismeretünkön.

Nemrégiben vonattal utaztam, és míg azon gondolkodtam, amit éppen magam mögött hagytam, és ami vár rám, a kevés alvástól álmosan, mindez, mint sötét árnyék rávetődött a szívemre. Ahogy a Zsolozsmát imádkoztam, nagyon meglepett a Példabeszédek könyvének

egy mondata. Olyan volt, mintha egy napsugár, mintegy hátulról megkerülte volna ezt az árnyékot, hogy elérjen hozzám és így lehetővé tegye, hogy ezt a sötétséget valódi természetében lássam. Ez a napsugár segített, hogy már ne a valóságnak, az embereknek és a körülményeknek termékeként tekintsek erre az árnyékre, hanem inkább feledékenységem gyümölcsét lássam benne.

„Szíved minden bizalmát Istenbe vedd, saját értelmekre ne igen hagyatkozz. Minden utadon próbáld fölismerni Őt, akkor egyenessé teszi ösvényedet.” (Péld 3,5-6)

Ez az ige két sorban bemutatja, hogy miben is áll az igazi megtérés munkája, azé a megtérése, amely valóban képes megváltoztatni a szívünket, az életünket és mindazokat a körülményeket, amelyekkel szembesülünk. Az életünk valódi problémája ugyanis az, hogy a valóságról alkotott saját értéseinkre, értelmezéseinkre hagyatkozunk. Ez a probléma tesz bennünket a saját szorongásunk kiprovokálóivá annak minden következményeivel együtt: hatalom és birtoklásvágy; türelem és irgalmasság hiánya; voluntarizmus és fatalizmus; stb. Ami uralkodik bennünk, az mindig az, amit mi gondolunk és mi érzünk a valósággal kapcsolatban.

Az egész ellenállás és mindazok az ellenkezések, amelyekkel szemben Jézusnak szünet nélkül küzdenie kellett nyilvános életének éveiben, a tanítványoknak, a farizeusoknak, a szaduceusoknak, a rómaiaknak, stb. ebből a „saját érteleméből” fakadt. Mindnyájan be voltak zárkózva a saját látásmódjukba, és ez volt és azóta is ez marad a legfőbb ellentét Jézussal szemben, az egyetlen érv, amelyet föl tudunk hozni azért, hogy elutasítsuk az üzenetét és a személyét.

Az eredeti bűn óta, az ember saját értelmének rabja. Amikor Isten keresi Ádámot a bűn elkövetése után, Ádám, majd Éva reakciója az, hogy Isten jelenlétével szembe helyezik saját ítéletüket, saját érzésüket mindarról, ami történt és a helyzetükről. Olyan, mintha Isten semmit sem tehetne, mert Ádám bezárja magát a saját ítéletébe. Nem kérdezi meg, hogy Isten hogyan látja a helyzetet. A saját értelme erősebbé válik, mint a valóság, erősebbé, mint a tények, erősebbé, mint az az evidencia, hogy ha Isten őket, Ádámot és Évát, tisztán csak szeretetből teremtette, akkor meg is tud nekik mindent bocsátani tisztán csak szeretetből.

Ezt hordozzuk mindnyájan magunkban. Ez az állandó kísértésünk az élettel kapcsolatban és az egész valósággal kapcsolatban. Ez a bűnünk is, a bűn, mint a valósággal szembeni hazugság. Mindez olyannyira igaz, hogy amikor a megtérésre hív, Krisztus a mentalitásunk megváltoztatására hív, a metanoia-ra, amely szó szerint ezt jelenti: az értelem, a gondolkodás megváltoztatása.

Fölismerni az Urat

De hogyan is képes megváltozni a gondolkodásunk? Hogyan tudunk megtérni abból a hamis tekintetből, amellyel magunkra, másokra, a körülményekre, a világra és Istenre tekintünk?

Legfőképpen ez az, ami megérintett a Példabeszédek könyvének soraiban: „Minden utadon próbáld fölismerni Őt, akkor egyenessé teszi ösvényedet.”

„Ismerd föl Őt”: ez a pont a döntő, ez az a pont, amely megfordítja a gondolkodásunkat, az érzéseinket, a tekintetünket. Ez a megtérésünk leglényegesebb pontja, az a pont, amely Krisztus felé fordítja az életünket és egy új utat tesz lehetővé, az igazságnak egy olyan útját, amely másképpen nem lehetséges.

Ebből kiindulva tud Krisztus győzelme – a Feltámadás – belépni az életünkbe és működni bennünk és körülöttünk, határok nélkül. Arról van szó, hogy ismerjük föl az Urat, emlékezzünk a jelenlévő Úrra, gondoljunk Őrá.

Nem arról van tehát szó, hogy meg kell tanulnunk egy másik tanítást, egy helyes tanítást, hogy átlépjünk saját látásunkból az igazságba. Inkább arról, hogy ismerjük föl Isten jelenlétét az életünkben, bármilyen módon is mutatkozik meg. Csak ez a fölismert jelenlét az, amely képes megszabadítani a gondolkodásomat a maga szűkösségétől, az ítéletem magára zárkózásától, amely csak félelmet és magányt terem.

Ez a megtérés a hit megtérése. A hit az Úr felismerése, aki, ha beleegyezzünk, erősebbé válik, mint a mi önálló és terméketlen értelmünk. Az értelmünk csak egy terv, egy értékelés, amely nem változtat csak azon, amit képesek vagyunk megváltoztatni. És, valóban, az, aki a saját ítéletére hagyatkozik, keresi a módját, hogy azt kierőltesse, keresi a hatalmat arra, hogy ezt az elképzelést rákényszerítse másokra, miként az minden ideológia esetében is történik.

Aki a saját értelmére hagyatkozik, előbb vagy utóbb erőszakossá válik saját magával és másokkal, erőszakossá vagy frusztrálttá válik.

Fölismerni az Úr jelenlétét azt jelenti, hogy teljesen megfordul ez a logika. Az Úr fölismerése nem egy terv, hanem kinyílás egy Valóságra, amely minden valóságnak az értelme és igazsága. Fölismerni az Urat, azt jelenti, hogy ráhagyatkozunk az Ő tervére. Az Úr terve azonban, éppen mert az Úré, nem egy gondolat, vagy egy megvalósításra váró szép elképzelés. Az Úr terve egy esemény, valami, ami eljön. Az Isten Országának nincs szüksége arra, hogy erővel kényszerítse rá magát bárkire, mert már jelen van közöttünk. Csak föl kell ismernünk, meg kell engednünk, hogy megmutatkozzék és megvalósuljon, mint esemény. Az Úr akkor mutatja meg magát, amikor az ember beleegyezik, hogy fölismeri.

Az életünk útjának megtérése

A Példabeszédek könyvéből vett részlet arra tanít, hogy ez az esemény abban áll, hogy Isten beavatkozik és egyenessé teszi az ösvényeinket: „Próbáld fölismerni Őt, akkor egyenessé teszi ösvényedet.” Egyenessé teszi az életünk útját, ezt az utat, amely nem egészen egyenes, amelyet nem tudunk uralni, amely sohasem könnyű, inkább fárasztó és küzdelmes. Mindig úgy érezzük, hogy nem haladunk előre, minden erőfeszítésünk ellenére.

Isten nem csak több energiát ígér annak, aki fölismeri Őt, hogy folytathassa ezt a küzdelmes és meredek utat. Megígéri, hogy egyenessé teszi az ösvényeket, megígéri, hogy az út megváltozik a lábunk alatt. Megígéri, hogy az utunkat annak a hatalmával fogjuk megtenni, Akit fölismerünk. Az Istenről való megemlékezés új úttá válik, megtéríti életünk útját; Isten fölismerése oda vezet, hogy az életünk Isten tervei szerint alakul, tehát Isten eseményévé válik. Az élet, ahol Istent fölismerik, maga is olyan esemény lesz, amely lehetővé teszi, hogy mások is fölismerjék Istent, és így új utat fedezzenek föl az életükhöz, a megtérés útját.

Miért teszi lehetővé Isten fölismerése, hogy új úton járjunk? Egyszerűen azért, mert az emberi élet természete az, hogy út legyen Isten felé. Isten teremtményei vagyunk. Életünk természeténél fogva a Teremtő felé tartó útvonal. Általa és érte vagyunk, Istentől jövünk és Őhöz megyünk.

Fölismerni az Urat életünk útján és minden cselekedetünkben, azt jelenti, hogy utunkat egyesítjük annak első és végső céljával, teljes értelmével. Azt jelenti, hogy fölismerjük utunkon ennek az útnak a Kezdetét és Célját, tehát az értelmét, az igazi és helyes irányát. Az a lépés, amelyet a jelen pillanatban megteszek magában hordozza teljes értelmét,

hozzákapcsolódik az út kezdetéhez és végéhez, és mindez „egyenessé teszi útjainkat”. Ebből adódóan ugyanis a menetelésünk folytonos fejlődés lesz, örömben, még akkor is, ha néhány útszakaszt nehéz megtennünk. Semmi sem nehéz vagy szomorú, ha az egész értelmére hagyatkozva éljük meg. „Szíved minden bizalmát Istenbe vedd, saját értelmekre ne igen hagyatkozz.” Minden nehéz és szomorú lesz, amikor önmagunkra támaszkodunk. Minden nehéz lesz, mert mi magunk is nehezek vagyunk, nehéz magunkat cipelni. Pedig már egy gyermek is rögtön tudja, hogy nem saját magát viszi, hanem valaki másnak kell vinnie őt, ha haladni szeretne.

„Csak egy szót szólj”

Befejezésül szeretném megvilágítani a hitnek egy olyan szempontját, amely rendkívül örömteli lenne, ha meglenne bennünk az az egyszerűség és alázat, hogy befogadjuk. Láttuk: elég volna fölismernünk az Urat, ahhoz, hogy megtapasztalhassuk, hogy egyenessé teszi az utunkat. Azonban nincs meg bennünk az egyszerűség ahhoz, hogy fölismerjük azt, hogy a nagy hit minősége éppen annak elfogadásán múlik, hogy egészen kis dolog elég a kegyelem befogadásához.

Az Adventi idő kezdetének egyik evangéliumát hallgatva gondoltam erre, amelyben a római százados megkéri Jézust, hogy gyógyítsa meg beteg szolgáját: „Amikor Jézus beért Kafarnaumba, egy százados járult eléje, kérve őt: "Uram - szólította meg -, szolgám bénán fekszik otthon, és rettenetesen kínlódik." "Megyek és meggyógyítom" - felelte neki. A százados ezt mondta neki: "Uram, nem vagyok méltó, hogy betérj házamba. Csak szólj egy szót, és szolgám meggyógyul! Magam is alárendelt ember vagyok, s katonák szolgálnak alattam. Ha azt mondom az egyiknek: Menj el! - elmegy, a másikkal: Gyere ide! - odajön hozzám, vagy szolgámnak: Tedd ezt meg! - megteszi." Ennek hallatára Jézus elcsodálkozott és kíséreihez fordult: "Bizony mondom nektek, Izraelben nem találtam ekkora hitet." (Mt 8,5-11)

„Csak egy szót szólj”. Mindig van egy „csak” azokban az epizódokban, amelyekben egy-egy ember hite Jézus csodálatát érdemli ki. Miként a vérfolyásos asszony esetében: „Ha csak ruhája szegélyét érintem is...” Vagy a kánaáni asszonynál, aki, mint a kiskutyák, megelégszik a „morzsákkal”, amelyek az asztról hullnak a földre. Jézus maga is, mintegy megszentelte a hitünkben ezt a „csak”-ot, mondván: „Ha csak akkora hitetek is volna, mint egy mustármag...” (Mt 17,20)

A nagy hitnek elég egy kis „semmi” ahhoz, hogy kifejezze Isten „mindenébe” vetett hitét. A nagy hitnek elég egy egyszerű kis kapcsolódási pont Jézushoz, hogy beleegyezzen a lehetetlenbe, amelyet egyedül Ő képes megtenni. Mi, mi mindig úgy gondoljuk, hogy nagy mennyiség kell, sok bizonyíték, hogy megnyugodjunk és meggyőzzük Istent. Összekeverjük a hitet a követeléssel, a saját magunk és Isten elé állított igényeinkkel. Azt szeretnénk, hogy a hit úgy működjék, mint egy biztosítási szerződés, ahol minden kötelezettség. Mindegy, ha sokba kerül is, a lényeg, hogy biztosak legyünk abban, hogy mindenre kiterjed a biztosításunk. A hitet szabadság nélkül képzeljük el, a saját szabadságunk és Isten szabadsága nélkül.

Pedig az igaz hit, az amely Jézus csodálatát váltja ki, ez a hit teljes egészében a szabadságra épül: az ember szabadságára, aki kér és Isten szabadságára, aki ingyenesen válaszol, anélkül, hogy az ember bármit is fizetne neki. Alapjában véve rendkívül szép, hogy Isten csodálja az embert, miként Jézus csodálja itt a pogány századost, vagy a kánaáni asszonyt és még

sokakat. Azt hiszem, hogy a válasz, amelyet a jobb latornak mondott, az is azt fejezi ki, hogy Jézus csodálta a hitét. A szépség, amely Istent elkápráztatja, az a kicsinyek bizalma, a szegényeké, azoké, akik nem számíthatnak másra, csak Isten ingyenes szeretetére.

„Csak egy szót szólj.” Nincs szükség nagy dolgokra, vagy arra, hogy harsogó jelek adjanak bizonyosságot. Elég, ha fölismerhetlek Téged ebben a konkrét körülményben, elég ha kapcsolatra lépek Veled, és Te velem. Elég, ha a szabadságom fölismer Téged, és ráhagyatkozom a te szabadságodra, a te szeretetedre.

Amikor a hit így működik, hogy nem kér jeleket és a bizonyosság megnyilatkozásait, hanem mindent ráhelyez az Úr jelenlétének fölismerésére, akkor a harsogó jelet ennek a következményeként kapja meg. Isten műve ez az élet körülményei között, amelyekben Isten azért tud cselekedni, mert egész egyszerűen „igent” mondtam Neki, mert egyszerűen Rábíztam az életemet és a többiek életét. A százados meggyógyult szolgája Isten hatalmának és szeretetének a jele lesz, de a hit a jel előtt jön. A hit számára, a jel a jelenlévő Krisztus, akire támaszkodunk, akire rábízunk minden cselekedetünket, minden körülményt, egész életünket.